

Skale Inteligencji i Rozwoju dla Dzieci i Młodzieży IDS-2

Aleksandra Jaworowska

Testy i Książki
Pracownia Testów PTP

Skale IDS-2 autorstwa Alexandra Groba i Priski Hagmann-von Arx stanowią nową wersję i rozszerzenie znanych już w Polsce Skal IDS (dla dzieci w wieku 5–10 lat) i IDS-P (dla dzieci w wieku 3–5 lat).

Polska adaptacja IDS-2, wydana przez Pracownię Testów Psychologicznych PTP, została opracowana przez Aleksandrę Jaworowską, Annę Matczak i Dianę Fecenec. Skala IDS-2 **przeznaczona jest dla osób w wieku 5–20 lat**. Składa się z 30 testów przeznaczonych do pomiaru inteligencji, funkcji wykonawczych i kompetencji. W praktyce IDS-2 może być wykorzystywany modułowo, to znaczy mogą być stosowane tylko wybrane testy, których wyniki są istotne dla weryfikacji postawionych hipotez diagnostycznych.

Pomiar inteligencji oparty jest na teorii Cattella-Horna-Carolla i pozwala na ocenę **siedmiu czynników inteligencji** odpowiadających sześciu czynnikom drugiego stopnia z teorii C-H-C. Czynniki inteligencji oceniane w IDS-2, to: **przetwarzanie wzrokowe, pamięć długotrwała, szybkość przetwarzania, krótkotrwała pamięć słuchowa, krótkotrwała pamięć wzrokowo-przestrzenna, rozumowanie abstrakcyjne i rozumowanie werbalne**. Każdy z nich badany jest przez dwa testy odnoszące się do nieco innych aspektów danej zdolności. Oprócz wyników w testach i w czynnikach inteligencji, **można też określić ilorazy inteligencji: ogólnej** (badanie siedmioma testami), **pełnej** (badanie 14 testami) lub **przesiewowej** (badanie 2 testami). IDS-2 umożliwia też analizę profilu zdolności.

Ocena funkcji wykonawczych w IDS-2 uwzględnia trzy ich podstawowe mechanizmy: **hamowanie, pamięć roboczą i giętkość poznawczą**. Do pomiaru funkcji wykonawczych służą cztery testy, które wymagają od badanego: **fluencji słownej, podzielności uwagi (jednoczesnego wykonywania dwóch czynności), hamowania i w teście czwartym – planowania**. Warto podkreślić, że w Polsce dotychczas brak było narzędzi przeznaczonych do oceny funkcji wykonawczych u dzieci i młodzieży.

IDS-2 pozwala też na ocenę poziomu rozwoju kompetencji w czterech zakresach. Pierwszym z nich są umiejętności psychomotoryczne. Do ich pomiaru służą trzy testy pozwalające na ocenę motoryki dużej, manipulacji i koordynacji wzrokowo-ruchowej. Drugi obszar to kompetencje społeczno-emocjonalne, oceniane na podstawie wyników trzech testów dotyczących rozpoznawania emocji, strategii regulowania emocji negatywnych oraz wskazywania społecznie kompetentnych zachowań w różnych sytuacjach. Trzecim obszarem są kompetencje szkolne oceniane na podstawie wyników czterech testów. Pierwszy z nich służy do oceny umiejętności logiczno-matematycznych.

Skale Inteligencji i Rozwoju dla Dzieci i Młodzieży

IDS- 2

Aleksandra Jaworowska

Testy i Książki
Pracownia Testów PTP

Skale IDS-2 autorstwa Alexandra Groba i Priski Haggmann-von Arx stanowią nową wersję i rozszerzenie znanych już w Polsce Skal IDS (dla dzieci w wieku 5–10 lat) i IDS-P (dla dzieci w wieku 3–5 lat).

Drugi test, przeznaczony tylko dla dzieci w wieku 5–10 lat, pozwala na ocenę umiejętności językowych i zawiera zadania dotyczące świadomości fonologicznej, znajomości związku fonem-grafem oraz umiejętności produkowania i rozumienia mowy. Kolejne dwa testy umożliwiają ocenę umiejętności czytania oraz poprawnego pod względem ortograficznym pisania. Ostatnim obszarem uwzględnionym w IDS-2 jest postawa wobec pracy, na którą składają się skale pozwalające na ocenę sumienności i motywacji osiągnięć.

Polskie badania normalizacyjne objęły 1642 osoby. Uzyskane wyniki były podstawą opracowania norm dla 36 grup wieku. Dla dzieci w wieku 5–14 lat podano też równoważniki wieku. Analiza rzetelności wyników w IDS-2 pokazała, że bardzo dokładny jest pomiar inteligencji (IQ), dokładny – czynników inteligencji i wyników w poszczególnych sferach, natomiast rzetelność wyników w testach okazała się bardzo zróżnicowana.

Zebrane dane walidacyjne (korelacje z innymi testami mierzącymi podobne zmienne, korelacje z ocenami szkolnymi, analiza trendów wiekowych i związku wyników IDS-2 ze zmiennymi demograficznymi, wyniki grup specjalnych: dzieci z diagnozą dysleksji oraz dzieci niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim i umiarkowanym) potwierdziły trafność wyników IDS-2, a także pokazały możliwe zastosowania Skal.

IDS-2 może być wykorzystywany do:

- ♦ Oceny poziomu inteligencji, gdy jest to konieczne dla sformułowania diagnozy;
- ♦ Oceny poziomu poszczególnych zdolności czy kompetencji, gdy trudności czy zaburzenia dziecka mają charakter niespecyficzny i diagnoza powinna dotyczyć wielu różnych aspektów ich zachowania;
- ♦ Długoletniego śledzenia przebiegu rozwoju dziecka (IDS-2 obejmuje 15-letni przedział wieku);
- ♦ Określania mocnych i słabych stron dziecka, co jest niezbędne przy planowaniu oddziaływań reedukacyjnych i wychowawczych;
- ♦ Oceny wybranego aspektu zdolności lub kompetencji (modułowe wykorzystanie IDS-2).

Szczególne uwagę warto zwrócić na możliwość wykorzystania **IDS-2 w badaniach osób niepełnosprawnych intelektualnie**. Zebrane dane empiryczne jednoznacznie pokazały, że IDS-2 ze standardową procedurą może być stosowany w badaniu osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim i umiarkowanym, gdy celem diagnozy jest:

- ♦ Różnicowanie normy i niepełnosprawności intelektualnej;
- ♦ Różnicowanie stopnia niepełnosprawności intelektualnej (lekkie vs umiarkowane) – skala ilorazów inteligencji (30–170) pozwala na takie różnicowanie, a dane walidacyjne potwierdzają trafność tego różnicowania;

Ocena mocnych i słabych stron u osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim i umiarkowanym – choć średnie wyniki uzyskiwane przez osoby niepełnosprawne intelektualnie są niskie, to w poszczególnych testach obserwuje się ich duże zróżnicowanie indywidualne (od wyników niskich po wysokie). Oznacza to, że IDS-2 może być użyteczny przy tworzeniu indywidualnych planów rozwojowych, programów rehabilitacyjnych czy też planów kształcenia zawodowego osób niepełnosprawnych intelektualnie.